

LES CATEGORIES GRAMATICALS

1. ELS NOMS

Es refereixen a persones, animals o coses concretes o abstractes.

Tipus:

Comuns (rosa)

Propis (Agnès)

Concrets (fusta)

Abstractes (amor)

Individuals (llapis)

Col·lectius (ramat)

2. ELS ADJECTIUS

Expressen característiques molt diverses: qualitats físiques, morals, estats, procedència, etc.

3. ELS VERBS

Expressen accions (ballar), estats (ser) o processos (esdevenir).

4. ELS DETERMINANTS

Els determinants són els especificadors del substantiu, nucli del sintagma nominal. La majoria són variables quant a gènere i nombre (concorden amb el nucli), i fan la funció de modificar el conjunt del grup nominal (el nom més els seus complements).

Són els articles, els demostratius, els possessius, els numerals, els quantitatius, els indefinits i alguns interrogatius (quin/quina..., quant/quanta...) i relatius (el qual/la qual...).

Hi ha gramàtiques que distingeixen entre determinants i quantificadors (numerals, quantitatius i indefinits). La diferència seria que els primers actualitzen el nom i els altres en delimiten quantitativament l'extensió.

Un nom pot ésser determinat o quantificat, doncs, per :

4.1 L'article

4.1.1 L'article definit

	Singular		Plural
	Davant de consonant	Davant de vocal o h	
Masculí	<i>el</i>	<i>l'</i>	<i>els</i>
Femení	<i>la</i>	<i>la</i> (davant de <i>i, hi, u, hu</i> àtones de paraules de gènere femení)	<i>les</i>

4.1.2 L'article indefinit

	Singular	Plural
Masculí	<i>un</i>	<i>uns</i>
Femení	<i>una</i>	<i>unes</i>

4.1.3 L'article personal

Masculí	<i>el</i>	<i>el Pere</i>
	<i>l'</i>	<i>l'Esteve</i>
	<i>en</i>	<i>en Jaume</i>
Femení	<i>la</i>	<i>la Rosa</i>
	<i>l'</i>	<i>l'Anna (la Isabel)</i>

4.2 Els demostratius

De proximitat	<i>aquest, aquesta</i> <i>aquests, aquestes</i> <i>això</i>
De llunyania	<i>aquell, aquella</i> <i>aquells, aquelles</i> <i>allò</i>

4.3 Els possessius

Un sol posseïdor	<i>el meu, la meva, els meus, les meves</i> <i>el teu, la teva, els teus, les teves</i> <i>el seu, la seva, els seus, les seves</i>
Posseïdor plural	<i>el nostre, la nostra, els nostres, les nostres</i> <i>el vostre, la vostra, els vostres, les vostres</i> <i>el seu, la seva, els seus, les seves</i>

LLUR/LLURS (MÉS D'UN POSSEÏDOR)

LLUR (el seu/la seva): **plural** + singular

Els pares i llur escola.

*El pare i llur bossa (El pare i la seva bossa).

LLURS (els seus/les seves): **plural** + plural

Dos pares i llurs filles.

*El pare i llurs filles.

4.4 Els quantitatius

Invariables	<i>massa força prou més menys</i>
Variables	<i>quant, quanta, quants, quantes tant, tanta, tants, tantes molt, molta, molts, moltes poc, poca, pocs, poques bastant, bastants gaire, gaires</i>

4.5 Els indefinits

Davant de substantiu	<i>algun, alguna, alguns, algunes cada cada un, cada una cadascun, cadascuna tot, tota, tots, totes altre, altra, altres tal, tals qualsevol, qualssevol mateix, mateixa, mateixos, mateixes cert, certa, certs, certes</i>	
Pronoms	Per a les persones	<i>algú ningú cadascú tothom</i>
	Per a les coses	<i>alguna cosa res tot</i>

4.6 Els interrogatius

Davant de substantiu	<i>quin, quina, quins, quines</i>	
Pronoms	Per a les persones	<i>qui</i>
	Per a les coses	<i>què</i>

4.7 Els numerals

<i>un, una, u 1</i> <i>dos, dues 2</i> <i>tres 3</i> <i>quatre 4</i> <i>cinc 5</i> <i>sis 6</i> <i>set 7</i> <i>vuit 8</i> <i>nou 9</i> <i>deu 10</i> <i>onze 11</i> <i>dotze 12</i> <i>tretze 13</i> <i>catorze 14</i> <i>quinze 15</i> <i>setze 16</i> <i>disset 17</i> <i>divuit 18</i> <i>dinou 19</i> <i>vint 20</i> <i>vint-i-un, una, u 21</i> <i>vint-i-dos, dues 22</i> <i>vint-i-tres 23</i> <i>trenta 30</i> <i>trenta-un, una, u 31</i> <i>trenta-quatre 34</i> <i>trenta-nou 39</i>	<i>quaranta 40</i> <i>quaranta-cinc 45</i> <i>cinquanta 50</i> <i>seixanta 60</i> <i>setanta 70</i> <i>vuitanta 80</i> <i>noranta 90</i> <i>cent 100</i> <i>cent set 107</i> <i>cent vint-i-vuit 128</i> <i>cent setanta-sis 176</i> <i>dos-cents cinquanta-nou 259</i> <i>dues-centes noranta-vuit 298</i> <i>set-cents trenta-tres 733</i> <i>vuit-centes vint-i-una 821</i> <i>mil 1.000</i> <i>mil nou-cents setanta-quatre 1.974</i> <i>quatre mil 4.000</i> <i>disset mil tres-cents seixanta-tres 17.363</i> <i>vint-i-vuit mil sis-centes setze 28.616</i> <i>cinquanta-dues mil quaranta 52.040</i> <i>cent mil 100.000</i> <i>dues-centes mil 200.000</i> <i>un milió 1.000.000</i> <i>catorze milions 14.000.000</i>
--	---

D-U-C		
DESENA	UNITAT	CENTENA
	<i>cinquanta-sis</i>	
		<i>quatre-cents</i>

4.7.1 Els numerals ordinals

<i>primer, primera</i>	<i>1r 1a</i>
<i>segon, segona</i>	<i>2n 2a</i>
<i>tercer, tercera</i>	<i>3r 3a</i>
<i>quart, quarta</i>	<i>4t 4a</i>
<i>cinquè, cinquena</i>	<i>5è 5a</i>
<i>sisè, sisena</i>	<i>6è 6a</i>
<i>setè, setena</i>	<i>7è 7a</i>
<i>vuitè, vuitena</i>	<i>8è 8a</i>

<i>novè, novena</i>	<i>9è 9a</i>
<i>desè, desena</i>	<i>10è 10a</i>
<i>onzè, onzena</i>	<i>11è 11a</i>
<i>dotzè, dotzena</i>	<i>12è 12a</i>

4.8 ELS RELATIUS

La qual o el qual (la qual cosa, el qual contracte).

5. ELS PRONOMS PERSONALS

5.1 Els pronoms personals forts

Primera persona	singular	<i>jo, mi</i>
	plural	<i>nosaltres</i>
Segona persona	singular	<i>tu</i>
	plural	<i>vosaltres, vós</i>
Tercera persona	singular	<i>ell, ella, vostè</i>
	plural	<i>ells, elles, vostès</i>

5.2 Els pronoms personals febles

		Singular	Plural
Primera persona		<i>me m' em 'm</i>	<i>nos ens 'ns</i>
Segona persona		<i>te t' et 't</i>	<i>vos us</i>
Tercera persona	masculí	<i>lo l' el 'l</i>	<i>los els 'ls</i>
	femení	<i>la l'</i>	<i>les</i>
	neutre	<i>ho</i>	
	datiu	<i>li (hi)</i>	<i>los els 'ls</i>
	reflexiu	<i>se s' es 's</i>	
Adverbials		<i>ne n' en 'n</i>	
		<i>hi</i>	

5.3 Els pronoms relatius

6. LES PREPOSICIONS

a
amb
de
en
per, per a
contra
entre
malgrat
segons
sense
cap a
des de
fins, fins a
sota

6.1 Contracció de preposicions

Les preposicions *a*, *de* i *per* seguides de l'article *el* o *els* es contreen:

	Singular	Plural
a	a + el = <i>al</i>	a + els = <i>als</i>
de	de + el = <i>del</i>	de + els = <i>dels</i>
per	per + el = <i>pel</i>	per + els = <i>pels</i>

7. ELS ADVERBIS i locucions adverbials

Complementen un verb, un adjectiu, un altre adverbi, o tota una oració. Expressen nocions de manera, de quantitat, de lloc, de temps, afirmació, de dubte, de negació. N'hi ha que tenen una pròpia arrel lèxica (aquí) i n'hi ha de formats amb un adjectiu i el sufix -ment (càlidament).

Adverbis de manera	com bé, ben (davant del verb) malament, mal (davant del verb) millor pitjor així alhora almenys pel cap baix corrents gairebé sols solament només sobretot a les fosques a peu de cap a cap de cop i volta de debò de franc de pressa
---------------------------	--

	més aviat de mica en mica etc.
--	--------------------------------------

Adverbis de quantitat	massa molt força bastant prou gaire poc gens gens ni mica tant tan etc.
------------------------------	--

Adverbis de lloc	on aquí ací allà allí cap aquí cap allà dins dintre darrere davant damunt sobre sota amunt avall a dalt a baix a prop lluny al voltant a la dreta a l'esquerra a mà dreta a mà esquerra etc.
-------------------------	---

Adverbis de temps	quan ara llavors aleshores sempre mai
--------------------------	--

	sovint de tant en tant a vegades, de vegades mentrestant abans després aviat de seguida tard d'hora ja encara alhora com més aviat millor etc.
--	--

Adverbis d'afirmació	sí també fins i tot i tant de veritat de debò
-----------------------------	--

Adverbis de dubte	potser qui sap
--------------------------	-------------------

Adverbis de negació	no no pas tampoc de cap manera
----------------------------	---

8. LES CONJUNCIONS

i ni que o però sinó doncs perquè ja que si com encara que etc.

9. LES INTERJECCIONS

Són variables, van associades a una entonació exclamativa i s'escriuen amb un signe d'admiració al final. Equivalen soles a un enunciat i poden expressar l'estat anímic de l'emissor del missatge: dolor (ai!), sorpresa (oh!), encoratjament (au!), etc.